

*Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 7.*

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.57>

УДК 330.341.1

А. А. Дискіна,

*к. е. н, доцент, доцент кафедри економіки,
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4916-6389>*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ У ВИРОБНИЧОМУ СЕКТОРІ

A. Dyskina,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Economics, Odessa Polytechnic National University*

METHODOLOGICAL APPROACHES TO FORMING A MONITORING SYSTEM FOR INNOVATION AND INVESTMENT STRATEGIES IN THE MANUFACTURING SECTOR

У статті розглядаються актуальні питання щодо ефективного управління інноваційними та інвестиційними стратегіями у виробничому секторі. У роботі підкреслюється, що інноваційні та інвестиційні стратегії вимагають значних ресурсів і супроводжуються високими ризиками. Тому ефективна система моніторингу не лише підвищує ефективність використання ресурсів, але й мінімізує ризики, пов'язані з реалізацією стратегії. Наявність такої системи забезпечує прозорість прийняття управлінських рішень та сприяє обґрунтованому звітуванню перед інвесторами та іншими зацікавленими сторонами. Аналіз останніх

досліджень і публікацій показує, що наукова спільнота визнає важливість системного підходу до моніторингу та оцінки інноваційно-інвестиційних стратегій. Різні методологічні підходи, зокрема використання фінансових показників, збалансованої системи показників, інтеграції інформаційних технологій та управління ризиками, дозволяють підвищити точність і своєчасність оцінки результатів інноваційної діяльності. У статті пропонується концептуальна модель системи моніторингу, що включає основні компоненти: автоматизований збір даних, аналітичні інструменти, систему показників, інструменти управління та механізми зворотного зв'язку. Використання сучасних ІТ-рішень, таких як системи управління проєктами, платформи для аналізу великих даних та системи бізнес-аналітики, сприяє більш ефективному збору, обробці та аналізу даних. Висновки статті підкреслюють важливість розробки та впровадження ефективної системи моніторингу та оцінки результативності інноваційно-інвестиційних стратегій для підвищення конкурентоспроможності підприємств і економічного зростання країни в цілому. Перспективи подальших досліджень включають поглиблене вивчення методів прогнозної аналітики, розвиток адаптивних моделей управління ризиками та впровадження технологій штучного інтелекту для автоматизації процесів аналізу даних та прийняття рішень.

The article addresses pressing issues related to the effective management of innovation and investment strategies in the manufacturing sector. The paper emphasizes that innovation and investment strategies require significant resources and are associated with high risks. Therefore, an effective monitoring system not only increases the efficiency of resource use but also minimizes risks associated with strategy implementation. The presence of such a system ensures transparency in decision-making processes and supports well-founded reporting to investors and other stakeholders. An analysis of recent research and publications shows that the scientific community recognizes the importance of a systematic approach to monitoring and evaluating innovation and investment strategies. Various methodological approaches, including the use of financial indicators, the balanced scorecard (BSC), integration of information technologies, and risk management, enhance the accuracy and timeliness of evaluating innovation activities.

The article proposes a conceptual model of a monitoring system that includes key components: automated data collection, analytical tools, a system of indicators, management tools, and feedback mechanisms. The use of modern IT solutions, such

as project management systems, big data analytics platforms, and business intelligence systems, contributes to more efficient data collection, processing, and analysis. The conclusions of the article highlight the importance of developing and implementing an effective monitoring and evaluation system for innovation and investment strategies to enhance the competitiveness of enterprises and the overall economic growth of the country. Prospects for further research include an in-depth study of predictive analytics methods, the development of adaptive risk management models, and the implementation of artificial intelligence technologies to automate data analysis and decision-making processes.

Ключові слова: *ефективність, інновації, інноваційно-інвестиційні стратегії, інвестиції, моніторинг, управління, оцінка результативності, виробничий сектор.*

Keywords: *effectiveness, evaluation of effectiveness, innovations, innovation and investment strategies, investments, management, manufacturing sector, monitoring.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах сучасної економіки, яка характеризується високим рівнем конкуренції та швидкими темпами технологічних змін, виробничий сектор стикається з необхідністю впровадження інноваційних та інвестиційних стратегій для забезпечення свого сталого розвитку [1; 2]. Однак, успішне впровадження таких стратегій вимагає ефективної системи моніторингу та оцінки, яка дозволяє вчасно виявляти відхилення від планових показників, аналізувати причини невдач та коригувати дії для досягнення поставлених цілей. Тема формування системи моніторингу та оцінки результативності виконання інноваційно-інвестиційних стратегій у виробничому секторі є надзвичайно актуальною з кількох ключових причин. У сучасній глобалізованій економіці виробничі підприємства змушені постійно адаптуватися до змін ринкових умов та технологічного середовища. Ефективне впровадження інновацій та інвестицій сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств. Система моніторингу та оцінки дозволяє підприємствам оперативно реагувати на зміни та адаптувати свої стратегії для забезпечення стійкого розвитку.

Інноваційні та інвестиційні стратегії вимагають значних фінансових, людських та матеріальних ресурсів. Ефективна система моніторингу допомагає виявляти неефективні стратегії на ранніх стадіях та перерозподіляти ресурси на більш перспективні напрямки, що мінімізує витрати та максимізує результати. Інноваційна діяльність завжди пов'язана з високим рівнем ризику. Система моніторингу та оцінки дозволяє вчасно виявляти потенційні проблеми та ризики, розробляти стратегії їхнього управління та зменшувати негативний вплив на діяльність підприємства.

Наявність чіткої системи моніторингу та оцінки забезпечує прозорість у прийнятті управлінських рішень та дозволяє керівництву підприємств більш обґрунтовано звітувати перед інвесторами, акціонерами та іншими зацікавленими сторонами. Ефективне впровадження інноваційно-інвестиційних стратегій у виробничому секторі сприяє розвитку національної економіки в цілому. Це сприяє створенню нових робочих місць, підвищенню рівня доходів населення та збільшенню податкових надходжень до державного бюджету.

Варто виділити основні проблеми, що потребують вирішення:

а) Недостатність системного підходу до моніторингу та оцінки інноваційно-інвестиційних стратегій. Багато підприємств не мають чітко визначених процедур та методик для оцінки результативності своїх інноваційних та інвестиційних стратегій, що призводить до неефективного використання ресурсів.

б) Відсутність інтегрованих інформаційних систем. Наявність розрізнених даних та відсутність єдиної платформи для їх аналізу ускладнює процес прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

в) Невизначеність критеріїв оцінки ефективності. Багато підприємств не мають чітких та об'єктивних критеріїв для оцінки ефективності своїх інноваційно-інвестиційних стратегій, що призводить до суб'єктивності та помилок у прийнятті рішень.

Розв'язання зазначених проблем має важливе значення як з наукової, так і з практичної точки зору. З наукової точки зору, розробка методологічних підходів до формування системи моніторингу та оцінки результативності інноваційно-інвестиційних стратегій сприятиме розвитку теорії управління

інноваціями та інвестиціями, а також інтеграції різних наукових підходів до цієї проблематики.

З практичної точки зору, впровадження ефективної системи моніторингу та оцінки дозволить підприємствам підвищити ефективність використання інвестиційних ресурсів, зменшити ризики, пов'язані з впровадженням інновацій, та забезпечити досягнення стратегічних цілей. Це, в свою чергу, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств на національному та міжнародному ринках, що є важливим чинником економічного зростання країни в цілому.

Система моніторингу та оцінки є важливою частиною сучасних технологій управління, які включають використання великих даних, аналітичних інструментів та інформаційних систем. Це дозволяє підприємствам бути більш гнучкими та адаптивними до змінних умов ринку. Чітко визначені та структуровані процеси моніторингу та оцінки допомагають підприємствам більш ефективно досягати своїх стратегічних цілей, що включає підвищення продуктивності, розширення ринкової частки та вдосконалення продуктів та послуг. Отже, тема формування системи моніторингу та оцінки результативності виконання інноваційно-інвестиційних стратегій у виробничому секторі є важливою як для окремих підприємств, так і для економіки країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі питання моніторингу та оцінки інноваційно-інвестиційних стратегій у виробничому секторі займають важливе місце. Розглянемо основні напрями досліджень, які стосуються даної проблематики.

Одним із ключових напрямів є розробка методологічних підходів до оцінки ефективності інноваційних стратегій. У роботах провідних вчених, таких як Портер М. [3] та Хамел Г. [4], наголошується на важливості стратегічного підходу до управління інноваціями, де оцінка результативності відіграє важливу роль. Вони пропонують комплексні моделі оцінки, які включають як фінансові, так і нефінансові показники, зокрема індикатори технологічного прогресу та організаційних змін.

Дослідження [5; 6] та інших науковців фокусуються на інтеграції

інформаційних технологій у процес моніторингу інноваційних стратегій. Вони вказують на важливість використання великих даних та аналітичних платформ для підвищення точності та своєчасності оцінки результатів інноваційної діяльності. Їхні дослідження демонструють, що використання сучасних ІТ-рішень дозволяє значно покращити управлінські процеси та прийняття рішень у виробничих підприємствах.

Важливим аспектом також є аналіз ризиків, пов'язаних з інноваційними та інвестиційними стратегіями. Роботи Каплана Р. та Нортон Д. [7], Башинської І. [8], Філіппової С. [9] та інших пропонують підходи до ризик-менеджменту в контексті реалізації стратегічних ініціатив. Вони розробили збалансовану систему показників, яка дозволяє враховувати ризики на різних етапах впровадження стратегій та вчасно коригувати стратегії.

Також варто відзначити дослідження, присвячені економічній ефективності інноваційних інвестицій [10; 11]. Дослідники пропонують моделі економічної оцінки, що включають аналіз витрат та вигід, прогнозування фінансових результатів та оцінку економічного ефекту від впровадження інновацій. Вони підкреслюють, що комплексний підхід до оцінки економічної ефективності дозволяє більш точно визначити потенціал інноваційних стратегій.

Узагальнюючи останні дослідження, можна зробити висновок, що наукова спільнота визнає важливість системного підходу до моніторингу та оцінки інноваційно-інвестиційних стратегій. Сучасні дослідження пропонують різноманітні моделі та інструменти, які допомагають підприємствам підвищувати ефективність впровадження інновацій та мінімізувати пов'язані з цим ризики. Однак, незважаючи на значний прогрес у цій галузі, існує потреба у подальших дослідженнях, спрямованих на адаптацію існуючих підходів до конкретних умов виробничих підприємств та розвитку нових, більш ефективних методик і технологій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є розробка методологічних підходів до формування системи моніторингу та оцінки результативності виконання інноваційно-інвестиційних стратегій у виробничому секторі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз існуючих методологічних підходів до моніторингу та оцінки результативності інноваційно-інвестиційних стратегій у виробничому секторі є ключовим етапом у розробці ефективної системи управління. Розглянемо основні підходи, що використовуються у сучасній практиці.

Одним із найпоширеніших підходів є використання *фінансових показників* для оцінки ефективності інноваційно-інвестиційних стратегій. До таких показників належать чистий приведений дохід (NPV), внутрішня норма доходності (IRR), термін окупності (PP) та індекс прибутковості (PI). Ці показники дозволяють оцінити економічну ефективність стратегій з точки зору їх фінансових результатів. Однак, даний підхід має свої обмеження, оскільки він не враховує нефінансові аспекти, такі як соціальний та екологічний вплив, рівень інноваційності тощо.

Іншим важливим підходом є *збалансована система показників* (Balanced Scorecard), розроблена Р. Капланом та Д. Нортеном [7]. Ця методика передбачає оцінку ефективності на основі чотирьох основних перспектив: фінансової, клієнтської, внутрішніх бізнес-процесів та навчання і розвитку. Використання збалансованої системи показників дозволяє більш комплексно підходити до оцінки результативності, враховуючи як фінансові, так і нефінансові показники. Цей підхід добре зарекомендував себе у багатьох компаніях, оскільки сприяє узгодженню стратегічних цілей з операційною діяльністю.

Важливе місце серед методологічних підходів займають *інформаційні технології та системи підтримки прийняття рішень*. Сучасні ІТ-рішення, такі як системи управління проектами, платформи для аналізу великих даних та системи бізнес-аналітики, дозволяють значно підвищити точність та оперативність моніторингу інноваційно-інвестиційних стратегій. Використання таких технологій сприяє більш ефективному збору, обробці та аналізу даних, що є критично важливим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Крім того, у сучасній практиці все більшого поширення набуває підхід, заснований на *управлінні ризиками*. Даний підхід передбачає ідентифікацію, оцінку та управління ризиками, пов'язаними з реалізацією інноваційно-

інвестиційних стратегій [9]. Застосування методів ризик-менеджменту дозволяє вчасно виявляти потенційні загрози та розробляти заходи для їх мінімізації, що сприяє зниженню невизначеності та підвищенню надійності досягнення поставлених цілей.

Окрім зазначених підходів, існують також інші методології, такі як *аналіз вартості життєвого циклу проекту (LCCA)*, методи *соціально-економічної оцінки* та *експертні оцінки* [12]. Кожен із цих підходів має свої переваги та недоліки, і вибір конкретної методології залежить від специфіки підприємства, типу стратегії (проекту) та стратегічних цілей організації.

Аналіз існуючих методологічних підходів свідчить про необхідність інтегрованого підходу до моніторингу та оцінки результативності інноваційно-інвестиційних стратегій, який би враховував як фінансові, так і нефінансові аспекти, використовував сучасні інформаційні технології та методи управління ризиками. Це дозволить забезпечити більш точну та комплексну оцінку ефективності стратегій, сприятиме досягненню стратегічних цілей підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності на ринку.

Оцінка ефективності інноваційно-інвестиційних стратегій на різних етапах їх реалізації є важливим елементом управління, що дозволяє своєчасно виявляти відхилення, коригувати дії та досягати встановлених цілей. Кожен етап реалізації таких стратегій має свої специфічні завдання та вимагає використання відповідних критеріїв та індикаторів для об'єктивної оцінки (рис. 1).

На *початковому етапі*, коли формується ідея та концепція стратегії, важливо оцінити життєздатність ідеї та її потенціал для реалізації. Основними критеріями тут є ринковий потенціал, інноваційність, фінансова оцінка та ризики. Ринковий потенціал включає аналіз ринку, попиту на продукт чи послугу та рівень конкуренції. Інноваційність оцінюється за ступенем новизни ідеї та її технологічною унікальністю. Фінансова оцінка включає попередні оцінки витрат, доходів та необхідних інвестицій. Ризики оцінюються за їх потенційним впливом на стратегію.

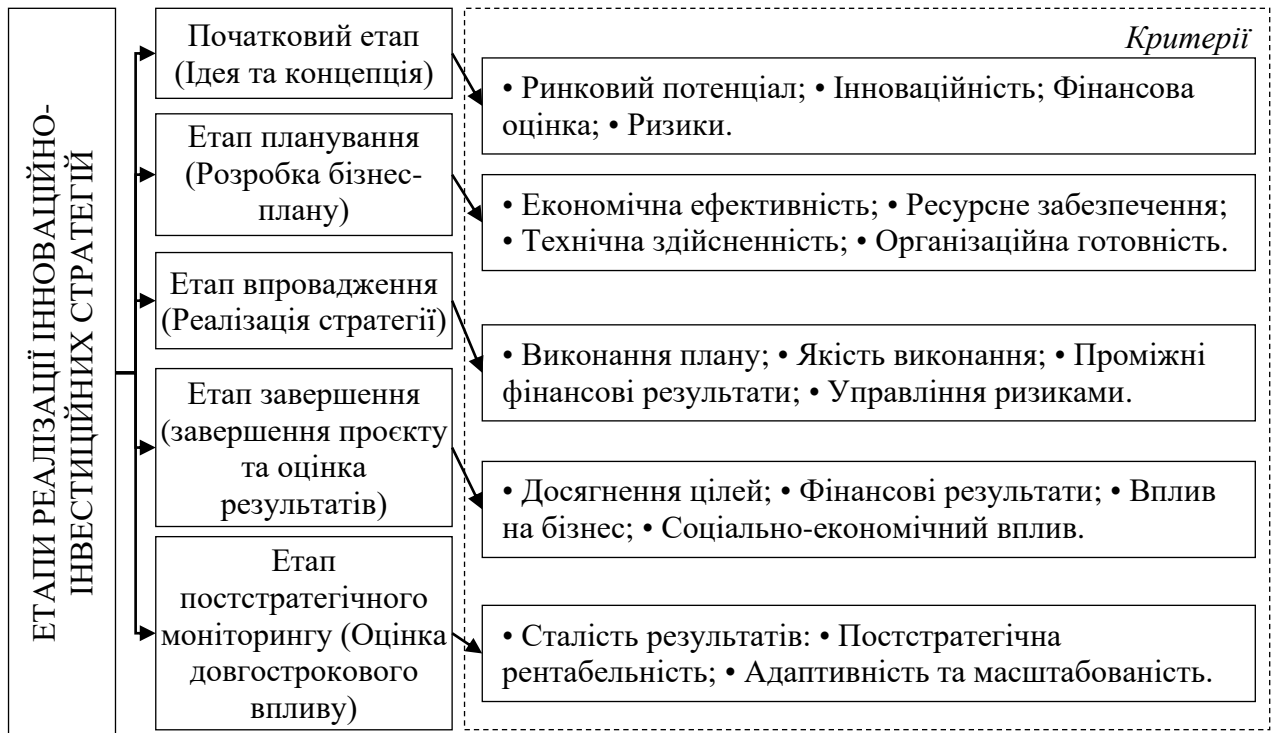

Рис. 1. Основні етапи та критерії оцінки ефективності інноваційно-інвестиційних стратегій (джерело: складено автора за даними [1; 2; 7; 9])

На *етапі планування*, коли розробляється бізнес-план, основними індикаторами є економічна ефективність, ресурсне забезпечення, технічна здійсненність та організаційна готовність. Економічна ефективність оцінюється за показниками NPV (чистий приведений дохід), IRR (внутрішня норма доходності) та терміном окупності (PP). Ресурсне забезпечення визначає наявність необхідних фінансових, людських та матеріальних ресурсів [1]. Технічна здійсненність включає оцінку технологічної бази та можливостей. Організаційна готовність оцінюється за ступенем підготовленості команди та планом управління стратегією.

Під час *етапу впровадження*, коли стратегія реалізується, важливо відслідковувати прогрес та коригувати дії за необхідністю. Основними критеріями тут є виконання плану, якість виконання, проміжні фінансові результати та управління ризиками. Виконання плану включає дотримання графіків та бюджету. Якість виконання оцінюється за відповідністю результатів встановленим стандартам. Проміжні фінансові результати включають поточні витрати та доходи, касові потоки. Управління ризиками полягає у моніторингу та управлінні ідентифікованими ризиками.

На *етапі завершення*, коли впровадження стратегії (може бути у вигляді стратегії) завершено, здійснюється остаточна оцінка стратегії. Основними критеріями тут є досягнення цілей, фінансові результати, вплив на бізнес та соціально-економічний вплив. Досягнення цілей оцінюється за ступенем виконання запланованих завдань. Фінансові результати включають кінцеві фінансові показники, рентабельність та дохідність. Вплив на бізнес оцінюється за основними бізнес-показниками підприємства, такими як ринкова частка та конкурентоспроможність. Соціально-економічний вплив включає вплив на зовнішнє середовище, створення робочих місць та соціальну відповідальність.

Після завершення впровадження стратегії важливо оцінити його довгостроковий вплив. Основними критеріями тут є сталість результатів, постстратегічна рентабельність та адаптивність і масштабованість. Сталість результатів оцінюється за тривалістю позитивного ефекту від впровадження інновацій. Постстратегічна рентабельність включає доходи та витрати в довгостроковій перспективі. Адаптивність та масштабованість оцінюються за можливістю подальшого розвитку та масштабування стратегії.

Таким чином, використання комплексної системи критеріїв та індикаторів на різних етапах реалізації інноваційно-інвестиційних стратегій дозволяє забезпечити об'єктивну та всебічну оцінку їх ефективності. Це сприяє підвищенню якості управління стратегією, зниженню ризиків та досягненню цілей підприємства.

Розробка концептуальної моделі системи моніторингу та оцінки результативності інноваційно-інвестиційних стратегій у виробничому секторі є критично важливою для забезпечення ефективного управління інноваційними процесами. Така модель повинна враховувати специфіку виробничого сектору, включаючи високу капіталомісткість, технологічну складність і довгостроковий характер інноваційних стратегій.

Концептуальна модель може складатися з наступних основних компонентів організаціях (табл. 1).

Таблиця 1. Концептуальна модель системи моніторингу та оцінки результативності інноваційно-інвестиційних стратегій (джерело: складено автора за даними [1; 2; 7; 9])

Компоненти	Опис
Вхідні дані та інформаційні потоки	Автоматизований збір даних з різних джерел (виробничі системи, фінансові звіти, маркетингові дослідження, зворотний зв'язок від клієнтів). Використання інтегрованих інформаційних систем для безперервного потоку даних між підрозділами.
Аналітичні інструменти	Використання програмного забезпечення для аналізу великих даних (Big Data), прогнозні моделі для моделювання сценаріїв розвитку подій та оцінки їх впливу на діяльність підприємства.
Система показників	Розробка системи ключових показників ефективності (KPI), яка включає фінансові та нефінансові показники. Використання збалансованої системи показників (BSC) для комплексної оцінки ефективності.
Інструменти управління	Використання системи підтримки прийняття рішень (DSS) для обробки та аналізу даних, впровадження методів управління ризиками (якісні та кількісні підходи).
Зворотний зв'язок та корекція стратегії	Постійний моніторинг реалізації проєктів та оцінка результативності на основі KPI, розробка та впровадження коригуючих дій у разі виявлення відхилень від запланованих показників.

Для ефективного моніторингу інноваційно-інвестиційних стратегій у виробничому секторі необхідно використовувати сучасні інструменти та методи збору, обробки та аналізу даних. Це забезпечує своєчасне виявлення проблем, оцінку результативності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Сучасні технології дозволяють значно підвищити точність і швидкість обробки інформації, що є критично важливим в умовах швидких змін та високої конкурентності на ринку. У цьому контексті, впровадження автоматизованих систем збору даних, аналітичних платформ для обробки великих даних (Big Data) та використання методів машинного навчання (AI/ML) стає невід'ємною частиною процесу управління інноваційними стратегіями. Нижче наведено основні інструменти та методи, які сприяють ефективному моніторингу таких стратегій (табл. 2)

Використання сучасних інструментів та методів збору, обробки та аналізу даних забезпечує комплексний підхід до моніторингу інноваційно-інвестиційних стратегій. Це дозволяє підприємствам вчасно виявляти проблеми, приймати обґрунтовані управлінські рішення та коригувати стратегії для досягнення встановлених цілей.

Таблиця 2. Інструменти та методи збору, обробки та аналізу даних для моніторингу інноваційно-інвестиційних стратегій (джерело: складено автора за даними [6; 10])

Етап	Інструменти/Методи	Опис
Збір даних	Автоматизовані системи збору даних (SCADA, MES)	Використання систем SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition) та MES (Manufacturing Execution Systems) для автоматизованого збору даних з виробничих процесів.
	Інтернет речей (IoT)	Застосування IoT технологій для отримання даних в режимі реального часу з різних виробничих об'єктів.
Обробка даних	Аналіз великих даних (Big Data Analytics)	Використання технологій Big Data для обробки та аналізу великих обсягів даних, що надходять з різних джерел.
	Машинне навчання та штучний інтелект (AI/ML)	Застосування AI/ML для побудови прогнозних моделей та виявлення прихованих закономірностей у даних.
Аналіз даних	Бізнес-аналітика (BI)	Використання BI інструментів для візуалізації даних, побудови аналітичних звітів та дашбордів.
	Прогнозна аналітика	Застосування статистичних методів та алгоритмів машинного навчання для прогнозування майбутніх результатів та оцінки ефективності стратегій.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Висновки з проведеного дослідження свідчать про важливість розробки та впровадження ефективної системи моніторингу та оцінки результативності інноваційно-інвестиційних стратегій у виробничому секторі. Основні аспекти, що визначають успіх цієї системи, включають інтеграцію сучасних інформаційних технологій, таких як автоматизовані системи збору даних, аналіз великих даних та машинне навчання, а також розробку комплексної системи показників ефективності (KPI), що враховують як фінансові, так і нефінансові аспекти діяльності підприємства. Важливим результатом дослідження є розробка концептуальної моделі системи моніторингу, яка враховує специфіку виробничого сектору та сучасні вимоги до управління інноваційними процесами. Ця модель дозволяє не лише оцінювати поточну ефективність стратегій, але й прогнозувати їх майбутній вплив, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі включають поглиблене дослідження методів прогнозової аналітики та їх інтеграцію в

систему управління підприємствами. Особлива увага повинна бути приділена розвитку адаптивних моделей управління ризиками, що дозволяють вчасно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Крім того, важливим напрямком є впровадження технологій штучного інтелекту для автоматизації процесів аналізу даних та прийняття рішень.

Подальші дослідження також можуть бути спрямовані на вивчення впливу соціально-економічних факторів на ефективність інноваційно-інвестиційних стратегій та розробку нових підходів до оцінки їх соціальної та екологічної результативності. Це дозволить забезпечити більш стійкий та збалансований розвиток виробничих підприємств у довгостроковій перспективі.

Література

1. Дискіна А.А., Кафтан А.В. (2021). Методичний підхід щодо оцінки ресурсного забезпечення інноваційного розвитку промислового підприємства. *Економіка: реалії часу*. № 6 (58). С. 30-36.
2. Бутенко А.І., Дискіна А.А. (2013). Ключові аспекти інвестиційного забезпечення підприємства. *Економіка: реалії часу*. № 1 (6). С. 101-106.
3. Porter, M. E. (1998), “*Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*”, Free Press.
4. Hamel, G. (2002), “*Leading the Revolution: How to Thrive in Turbulent Times by Making Innovation a Way of Life*”, Harvard Business School Press.
5. Гавловська, Н., Тарасенко, Л., Чумак, Р., Венгер, А. (2024). Теоретичні аспекти стратегування у реалізації інноваційного розвитку підприємства. *Development Service Industry Management*. № 2. С. 26–30.
6. Клінцов Л. М., Міщенко М. В. (2016). Інформаційні системи та технології для створення бізнес-планів малих підприємств. *Науковий вісник Полісся*. №1 (5). С. 74-78
7. Kaplan, R. S., and Norton, D. P. (1996), “*The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action*”, Harvard Business School Press.
8. Bashynska, I., Baldzhy, M., Ivanchenkova, L., Skliar, L., Nikoliuk, O., and Tkachuk, G. (2019), “Game risk management methods for investment portfolio optimization”, *International Journal of Recent Technology and Engineering*, vol. 8(2), pp. 3940-3943.
9. Filyppova, S., Bashynska, I., Kholod, B., Prodanova, L., Ivanchenkova, L.,

and Ivanchenkov, V. (2019), “Risk management through systematization: Risk management culture”, *International Journal of Recent Technology and Engineering*, vol. 8(3), pp. 6047-6052.

10. Струтинська, Л. Р. (2022). Ефективність інноваційних заходів у діяльності підприємства. *Scientific Bulletin of UNFU*. № 32(3). С. 49-54.

11. Рогач, С. (2023). Економічна ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*. № (55). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-4>

12. Башинська І.О. (2015). Використання методу експертних оцінок в економічних розрахунках. *Актуальні проблеми економіки*. №7 (169). С. 408-412.

References

1. Dyskina, A. A., and Kaftan, A. V. (2021), “Methodical approach to assessing resource support for innovative development of an industrial enterprise”, *Economy: Realities of Time*, vol. 6(58), pp. 30-36.

2. Butenko, A. I., and Dyskina, A. A. (2013), “Key aspects of investment support for the enterprise”, *Economy: Realities of Time*, vol. 1(6), pp. 101-106.

3. Porter, M. E. (1998), *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*, Free Press, NY, USA.

4. Hamel, G. (2002), *Leading the Revolution: How to Thrive in Turbulent Times by Making Innovation a Way of Life*, Harvard Business School Press, Brighton, Massachusetts, USA.

5. Havlovska, N., Tarasenko, L., Chumak, R., and Venger, A. (2024), “Theoretical aspects of strategizing in the implementation of innovative development of the enterprise”, *Development Service Industry Management*, vol. 2, pp. 26-30.

6. Klintsov, L. M., and Mishchenko, M. V. (2016), “Information systems and technologies for creating business plans for small enterprises”, *Scientific Bulletin of Polissia*, vol. 1(5), pp. 74-78.

7. Kaplan, R. S., and Norton, D. P. (1996), *The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action*, Harvard Business School Press, Brighton, Massachusetts, USA.

8. Bashynska, I., Baldzhy, M., Ivanchenkova, L., Skliar, L., Nikoliuk, O., and Tkachuk, G. (2019), “Game risk management methods for investment portfolio optimization”, *International Journal of Recent Technology and Engineering*, vol. 8(2), pp. 3940-3943.

9. Filyppova, S., Bashynska, I., Kholod, B., Prodanova, L., Ivanchenkova, L., and Ivanchenkov, V. (2019), “Risk management through systematization: Risk

management culture”, *International Journal of Recent Technology and Engineering*, vol. 8(3), pp. 6047-6052.

10. Strutynska, L. R. (2022), “The effectiveness of innovative measures in the activities of the enterprise”, *Scientific Bulletin of UNFU*, vol. 32(3), pp. 49-54.

11. Rogach, S. (2023), “Economic efficiency of using the financial resources of the enterprise”, *Economy and Society*, vol. (55). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-4>.

12. Bashynska I.O. (2016), “ Using SMM by industrial enterprises”, *Actual Problems of Economics*, vol. 12 (186), pp. 360-369.

Стаття надійшла до редакції 15.07.2024 р.